

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum per hoc sacramentum remittatur peccatum veniale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

suscipit, nec gratiam
 tunc consequitur im-
 mo de nouo peccat
 peccato sacrilegij,
 membrum Christi
 ipso se sacramento
 fruens.
 Ad hoc dicitur qd
 differentia saluatur,
 & ex parte sacramen-
 ti, & ex parte susci-
 piens. Ex sacramen-
 to quidem, quia sacra-
 mentum Eucharis-
 tice ex proprio usu
 habet rationem nutri-
 menti, ac per hoc
 conuenientis uiuui
 & non mortuis, ba-
 ptisim' autem ex pro-
 pria ratione habet ra-
 tionem regeneratio-
 nis, & ablutionis; ge-
 neratio autem non
 presupponit, sed fac-
 iens & uiuum, &
 similiter ablutio non
 presupponit munda-
 tum, sed mandat. Et
 propterea ex ppriis
 considerata haec sa-
 cramenta, suscipiens
 dispares habent,
 Eucharistia quidem
 uiuum; baptisimus
 non uiuum, & immu-
 dum, & haec differen-
 tia in littera ponitur.
 Ex parte autem susci-
 piens differentia
 est, quod suscipiens
 baptisimus suscipit
 non ponere obiecum
 ad hoc, ut diuinam
 consequatur gratiam
 ut ex supra habitis
 patet, quia baptisimus
 omnia condonat; sus-
 cipiens autem Eua-
 charistiam non suffi-
 cit nisi po nere obiecu,
 sed oportet probare
 scriptum, & sic de pa-
 nicillo e tere. Nec Au-
 thor in littera dicit
 conuenienter acce-
 dere ad baptisimum
 habentem conscientiam,
 & affectum peccati
 mortalis: magna
 est enim inter utruq;
 differentia: nam ha-
 bens affectum peccati
 mortalis ponit obi-
 eum, & factus accede-
 ret ad baptisimum;
 habens autem eius-
 dem conscientiam, &
 non affectum, obiecu
 non ponit baptisimo,
 licet mortuus & im-
 mundus uiuificandus
 & abluendus per ba-
 ptisimum accedat,
 quod per Eucharistic
 sumptionem non est
 expectandum.

tis per gratia ipsius, ergo per hoc A sacramentum remittuntur peccata mortalia.

SED CONTRA est, quod dicitur primae Corin. ii. Qui manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Dicitur autem gloss. ibidem, quod ille manducat & bibit indigne, qui in crimine est, uel irreuerenter tractat, & talis manducat & bibit sibi iudicium, id est damnationem, ergo ille qui est in peccato mortali, per hoc quod accipit hoc sacramentum, magis accumulatur sibi peccatum, quam remissionem sui peccati consequatur.

RESPON. Dicendum, quod uirtus huius sacramenti potest considerari dupliciter. Vno modo secundum se, & sic hoc sacramentum habet uirtutem ad remittendum quaecumque peccata ex passionem Christi, quae est fons & causa remissionis peccatorum. Alio modo, potest considerari per considerationem ad eum, qui recipit hoc sacramentum, prout in eo inuenitur, uel non inuenitur impedimentum percipiendi huius sacramenti effectum. Quicumque autem habet conscientiam peccati mortalis, habet in se impedimentum percipiendi effectum huius sacramenti, eo quod non est conueniens susceptor huius sacramenti, tum, quia non uiuit spiritaliter, & ita non debet spirituale nutrimentum suscipere, quod non est nisi uiuentis: tum, quia non potest uniri Christo (quod fit per hoc sacramentum) dum est in affectu peccati mortali. & ideo, ut dicitur in libro * de Ecclesiasticis dogmatibus, si mens in actu peccandi est, grauius magis Eucharistiae perceptione, quam purificetur. Vnde hoc sacramentum in eo, qui ipsum percipit in conscientia peccati mortalis, non operatur remissionem peccati. Potest tamen hoc sacramentum operari remissionem peccati dupliciter. Vno modo non perceptu actu, sed uoto, sicut cum quis prius iustificatur a peccato. Alio modo etiam perceptu ab eo, qui est in peccato mortali, cuius conscientiam & affectum non habet: forte enim primo non fuit sufficienter contritus: sed deuote & reuerenter accedens, consequetur per hoc sacramentum gratiam charitatis, quae contritionem perficiet, & remissionem peccati.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod petimus ut hoc sacramentum sit ablutio scelerum, uel eorum, quorum conscientiam non habemus (secundum illud psalm. 18. Ab occultis meis

munda me Domine) uel ut contritio in nobis per fiat ad scelerum remissionem: uel etiam ut nobis robur detur ad scelera uitanda.

AD SECUNDVM Dicendum, quod baptisimus est spiritualis generatio, quae est mutatio de non esse spirituali in esse spirituale, & datur per modum ablutionis, & ideo quantum ad utrumque, non inconuenienter accedit ad baptisimum, qui habet conscientiam peccati mortalis, sed per hoc sacramentum homo sumit in se Christum per modum spiritualis nutrimenti, quod non competit mortuo in peccatis, & ideo non est similis ratio.

AD TERTIUM Dicendum, quod gratia est sufficiens causa remissionis peccati mortalis, non tamen actu remittit peccatum mortale, nisi cum primo datur peccatori, sic autem non datur in hoc sacramento, unde ratio non sequitur.

ARTICVLVS IIII.

Utrum per hoc sacramentum remittantur peccata uenialia.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod per hoc sacramentum non remittantur peccata uenialia. Hoc enim sacramentum, ut Aug. * dicit super Ioan. est sacramentum charitatis: sed uenialia peccata non contrariantur charitati, ut in Secunda parte habitum est. Cum ergo contrarium tollatur per contrarium, uidetur quod peccata uenialia per hoc sacramentum non remittantur.

¶ 2 Præ. Si peccata uenialia per hoc sacramentum remittantur, qua ratione remittitur unum, remittitur & omnia; sed non uidetur quod omnia remittantur, quia sic frequenter aliquis esset absque omni peccato ueniali, contra id, quod dicitur i. Ioan. r. Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. non ergo per hoc sacramentum remittitur aliud quod peccatum ueniale.

¶ 3 Præ. Contraria mutuo se expellunt: sed peccata uenialia non prohibent a perceptione huius sacramenti: dicit enim Aug. * super illud Ioan. 6. Patres uestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt. Innocentiam, inquit, ad altare apportate, peccata, etsi sunt quotidiana, non sunt mortifera, ergo neque peccata uenialia per hoc sacramentum tolluntur.

SED CONTRA est, quod Innocentius III. * dicit, quod hoc sacramentum uenialia delet, & cauet mortalia.

RESPON. Dicendum, quod in hoc sacramento duo possunt considerari: scilicet ipsum sacramentum & res sacramenti, & ex utroque apparet, quod hoc sacramentum habet uirtutem ad remissionem uenialium peccatorum. Nam hoc sacramentum sumit sub specie cibi nutrientis: nutrimentum autem cibi est necessarium corpori ad restaurandum id, quod quotidie deperditur per actionem caloris naturalis. Spiritualiter autem quotidie aliquid in nobis deperditur ex calore concupiscentiae per peccata uenialia, quae diminuant feruorem charitatis, ut in Secunda parte * habitum est, & ideo competit huic sacramento ut remittat peccata uenialia, unde & Ambr. * dicit in libro de sacramentis, quod iste panis quotidianus sumitur in remedium quotidiana infirmitatis. Res autem huius sacramenti, est charitas non solum quantum ad habitum, sed etiam quantum ad actum, qui excitatur in hoc sacramento, per quod peccata uenialia soluntur, unde manifestum est, quod uirtute huius sacramenti remittuntur peccata uenialia.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod peccata uenialia, etsi non contrariantur charitati, quantum ad habi-

Inf. q. 87. ar.
 3. co. & 4. di.
 2. q. 2. ar. 2.
 q. 1. co. & ar.
 2. q. 1. proli.
 Tra. 6. i. lo.
 a. me. to. 9. &
 referretur de
 confid. 1. c.
 Hoc sacra-
 mentum. 1. 2.
 q. 88. ar. 1. &
 2.

Tra. 26. i. lo.
 p. 1. m. 10.
 me. to. 9.

In li. 4. de sa-
 cro miterio
 altaris, c. 44.
 ante med.

2. 2. q. 34. ar.
 10.
 Lib. 5. ca. 4. 8.
 me. to. 4.

Al. quem

tum: contrariatur tamen ei, quantum ad feruorem actus, qui excitatur per hoc sacramentum: ratione cuius peccata uenialia tolluntur.

AD SECUNDVM Dicendum, quod illud uerbum non est intelligendum, quin aliqua hora possit homo esse absq; omni reatu peccati uenialis: sed quia uitam istam sancti no ducunt sine peccatis uenialibus.

AD TERTIVM Dicendum, quod maior est uirtus charitatis, cuius est hoc sacramentum, quam uenialium peccatorum. Nam charitas tollit per suum actum peccata uenialia, quae tamen non possunt tota liter impedire actum charitatis. & eadem ratio est de hoc sacramento.

¶ Super questionis septuagesimoa articulum quintum.

ARTICVLVS V.

¶ *Utrum per hoc sacramentum tota pena peccati remittatur.*

IN art. 5. duo ualde notabilia sunt. Primum est, qd oblatio Eucharistiae ex sui quantitate sufficit ad satisfaciendum pro omni poena: secundum est, quod haec oblatio, sit satisfactoria offerentibus, uel pro quibus offertur. Item quantitate suae deuotionis.

4. di. 4. q. 2. a. 1. q. 2. ad 3. & di. 1. 4. q. 2. art. 2. q. 3.

Art. 1. & 2.

q. 69. art. 2.

Alc. 1. in ep. ad oes orth. post med. s. 1. bus.

¶ Ex primo dicto habes, quod una missa ex parte sui est satisfactoria pro poenis omnium peccatorum, tam uiuentium quam mortuorum, quonia uis fit, est ualoris infiniti, quonia Christus offertur. Ex secundo autem dicto habes, quod una missa non perdit uim satisfactionis suae pro primo offerente ex hoc qd pro secundo, tertio, quarto, quinto, &c. offertur sicut quantitas deuotionis unius nihil tollit de quantitate deuotionis alterius. Unde arguendi instruendique simul sunt homines ignoranter petentes, uel exigentes pro sua elemosyna totam sibi missam dari aut suo defuncto: nihil enim minus ipse habebit, si mille alii petant eandem missam pro seipsis & aliis defunctis, quam si pro ipso solo celebrari dicatur: immo ex huiusmodi in deuotione sic petentis damnum uidetur incurre, quod minus sibi proderit. Diffusus aut forte hic scribere mus de hac re, nisi in primo quolibet nostro la edito diffuse haec ueritas declarata fuisse ex auctoritate huius litterae, cum multis aliis &c. Et haec de q. 79. sufficiant.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, quod per hoc sacramentum tota pena peccati remittatur. Homo enim per hoc sacramentum suscipit in se effectum passionis Christi (ut dictum est) sicut & per baptismum: sed per baptismum percipit homo remissionem omnis poenae, uirtute passionis Christi, quae sufficienter satisfecit pro omnibus peccatis, ut ex supradictis patet. ergo uidebitur qd per hoc sacramentum homini remittatur totius reatus poenae.

¶ 2. Praet. Alexander Papa dicit, Nihil in sacrificiis maius esse potest, quam corpus & sanguis Christi: sed per sacrificia ueteris legis, homo satisfaciebat pro peccatis suis: dicit enim Leui. 4. & 5. Si peccauerit homo, offeret hoc uel illud pro peccato suo, & remittetur ei, ergo multo magis hoc sacramentum ualet ad remissionem omnis poenae.

¶ 3. Praet. Constat qd per hoc sacramentum aliquid de reatu poenae dimittitur, unde & in satisfactionem, aliquibus iniungitur, qd pro se missas faciant celebrari: sed quia ratione una pars poenae dimittitur, eadem ratione, & alia: cum uirtus Christi quae in hoc sacramentum continetur, sit infinita: ergo uidebitur, quod per hoc sacramentum tota poena tollatur.

SED CONTRA est, quod secundum hoc non esset homini alia poena iniungenda. sicut nec baptizato iniungitur.

RESPON. Dicendum, quod hoc sacramentum simul est sacrificium & sacramentum: sed rationem sacrificij habet, in quantum offertur: rationem aut sacramenti in quantum sumit. Et ideo effectum sacramenti habet in eo, qui sumit: effectum aut sacrificij in eo, qui offert, uel in his, pro quibus offertur.

Si igitur consideret ut sacramentum,

habet effectum dupliciter. Vno modo, directe ex ui sacramento, alio modo, quasi ex quadam concomitantia: sicut & circa continentiam sacramenti dictum est. * Ex ui quidem sacramento directe habet illum effectum, ad quem est institutum. Non est autem institutum ad satisfaciendum, sed ad spiritualiter nutriendum per unionem ad Christum, & ad membra eius: sicut & nutrimentum unitur nutritio: sed quia haec unitas fit per charitatem ex cuius feruore aliquis consequitur remissionem non solum culpae, sed etiam poenae, inde est quod ex consequenti per quandam concomitantiam ad principalem effectum, homo consequitur remissionem poenae, non quidem totius, sed secundum modum suae deuotionis, & feruoris. In quantum uero est sacrificium, habet uim satisfactiuam, sed in satisfactione magis attenditur affectus offerentis, quam quantitas oblationis. unde & Dominus dicit Luc. 21. de uidua, quae obtulit duo aera, quod plus omnibus misit. Quamuis ergo haec oblatio ex sui quantitate, sufficiat ad satisfaciendum pro omni poena: tamen fit satisfactoria illis, pro quibus offertur, uel etiam offerentibus, secundum quantitatem suae deuotionis, & non pro tota poena.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sacramentum baptismi directe ordinatur ad remissionem poenae & culpae, non autem eucharistia: quia baptismus datur homini quasi commorienti Christo: Eucharistia autem quasi nutriendum & perficiendo per Christum. unde non est similis ratio.

AD SECUNDVM dicendum, quod alia sacrificia & oblationes non operantur remissionem totius poenae, neque quantum ad quantitatem oblati: sicut hoc sacrificium, neque quantum ad deuotionem hominis, ex qua contingit, quod etiam hic non tollitur tota poena.

AD TERTIVM dicendum, qd hoc, quod tollitur pars poenae, & non tota poena per hoc sacramentum, non contingit ex defectu uirtutis Christi, sed ex defectu deuotionis humanae.

ARTICVLVS VI.

¶ *Utrum per hoc sacramentum praeseruetur homo a peccatis futuris.*

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod per hoc sacramentum non praeseruetur homo a peccatis futuris. Multi enim digne sumentes hoc sacramentum, postea in peccatum cadunt: quod non accideret, si hoc sacramentum praeseruet a peccatis futuris. non ergo effectus huius sacramenti est a peccatis futuris praeseruare.

¶ 2. Praet. Eucharistia est sacramentum charitatis, ut supra dictum est: sed charitas non uis praeseruare a peccatis futuris: quia semel habita potest amitti per peccatum, ut in 2. parte habitum est. ergo uis, qd nec hoc sacramentum praeseruet hominem a peccato.

¶ 3. Praet. Origo peccati in nobis, est lex peccati, quae est in membris nostris, ut patet per Apof. Ro. 7. sed mitigatio fomitis, qui est lex peccati, non ponitur effectus huius sacramenti: sed magis baptismi. ergo praeseruare a peccatis futuris, non est effectus huius sacramenti.

SED CONTRA est, quod Dominus dicit Io. 6. Hic est panis de caelo descendens, ut si quis ex ipso manducauerit, non moriatur: quod quidem manifestum est, non intelligi de morte corporali. ergo intelligitur, qd hoc sacramentum praeseruet a morte spirituali, quae est peccatum. *

RESPON.